

**ԳՐՔԵՐԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ. КНИЖНОЕ ОБОЗРЕНИЕ.
BOOK REVIEWS.**

Սոֆյա Աճառյան, Իմ հուշերը Աճառյանի մասին, Ե., §Աստղիկ՝ հրատ., 2018, 284 էջ: Գիտության մյուս բնագավառների մեծերի համեմատությամբ լեզվաբանների մասին շատ քիչ են հուշեր գրվում: Նրանց մասին հիմնականում տեղեկանում ենք ծննդյան առիթով, երբեմն այս կամ այն միջոցառման բերումով, անհրաժեշտության դեպքում տարբեր գրքերում եղածով: Հայ լեզվաբանությունը ևս ունի իր անվանի դեմքերը, որոնք իրենց անուրանալի ավանդն ունեն հայերենի ուսումնասիրման մեջ: Նրանք երախտավորներ են, հիշատակի և անմոռացության արժանի:

Հ. Աճառյանի մասին նույնիսկ իր ժամանակին են լեզենդներ պատմելիս եղել, և դրա հիմքը նրա անընդմեջ և անսպառ, աներևակայելի աշխատասիրությունն է եղել, նվիրումն իր գործին, վերջինիս մեջ՝ անընդգրկելի բանիմացությունը: Նա հայերենի համար արեց այն, ինչ ոչ մեկին չէր հաջողվել նախկինում, հետագայի համար եղավ խրախույս՝ ունենալու հաջողություններ այդ ասպարեզում:

Այս դեպքում բարեբախտություն է, հայ լեզվաբանների մեծերից (պետք է ասել) մեծի մասին հուշերի տեղեկանալը, իսկ հեղինակն է նրա այրին՝ Սոֆյա Աճառյանը: Երախտապահ տիկնոջ՝ Սոֆիկի քրոջ դուստր Ամալյա Խաչատրյանը (Լեզվի ինստիտուտի երկարամյա աշխատակից Ամալյա Արտյոմովնան), Վ. Յա. Բրյուսովի անվան ինստիտուտի շրջանավարտ, ԳԱԱ լեզվի ինստիտուտի կիրառական լեզվաբանության բաժնի վարիչ, Բ. Գ. դ., տարիներ առաջ արտերկիր գիտական գործուղման մեկնած, վերջերս ձեռնամուխ եղավ հրատարակելու իր մորաքրոջից իրեն մնացած հիշյալ հուշերը՝ իր և լեզվի ինստիտուտի միացյալ հոգածությամբ: Շնորհակալ ձեռնարկում, որի համար ամենից առաջ հայերենի մասնագետներն են գոհունակություն հայտնելու:

Ասում են, ամեն մի սրտալի խոսք հեշտ է ասվում, հեշտ է պատմվում, հեշտ է գրվում: Սոֆյա Աճառյանի սույն հուշերի գիրքը, ահա այդպիսին է: Անվարան կարելի է ասել, թե ինչքան էլ շատ բան

գիտենք անվանի և մեծանուն Աճառյանի մասին, այս գրքում կա ավելին: Այդ գիրքը ձեռքը վերցնելիս ընթերցողը հազիվ թե քիչ հետո մի կողմ դնի, որովհետև նրանում ամեն ինչ հետաքրքիր է, գրված է հոգով, խնամքով. կան շտրիխներ, որոնք լրացնում են ընթերցողի պատկերացումները գիտության մասին, սովորական, պարզ ու շիտակ կենցաղի մասին, համալսարան գնալու և ուսանող կրթելու մասին: Իսկ իր տարեկից և կրտսեր գործընկերների, ասպիրանտների, Երևանի ժամանակի մտավորականների նկատմամբ վերաբերմունքի վերաբերյալ գրվածը, կարելի է ասել, ուսանելի է: Նեղություններ է կրել, սակայն իր գրելիքը երբեք մտքից չի հանել, ձեռք մեկնել է պետք, երբեք մի կողմ չի քաշվել:

Ընթերցելուց հետո մնում է, ասենք՝ հարգանք մեծ հայագետի այրու՝ Ս. Աճառյանի հիշատակին, այդքան նվիրված և այդքան լավ հուշեր թողած լինելու համար:

Հուշերի այս գիրքը շատ է մոտենում Հ. Աճառյանի «Կյանքիս հուշերից» գրքին, որ լույս տեսավ 1960-ական թթ., կարծես լրացնում են դրանք միմյանց, և ամբողջանում է անմահ անուն գիտնականի անբասիր կերպարը՝ սերունդների և հայերենով զբաղվելուն նվիրվողների համար:

Գիրքը լույս է տեսել լավ ձևավորումով, ուշագրավ նկարներով, որոնք Աճառյանի կենսագրականի պատկերային կողմն են ցույց տալիս, նրան մոտ եղած հայագետների, ուսուցիչների և սաների մասին են (կարելի էր նաև՝ Մեյեի և Հյուբշմանի՝ Աճառյանի պաշտելի ուսուցիչների նկարները):

Բ. Գ. Պ. Վ. Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ